

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Георги Димитров Менгов
за дисертацията „Фактори за успех при интеграция на потребителите в индустриални и
потребителски иновации“
с автор Теодора Стоянова Маринова,
Професионално направление 3.8 „Икономика (Икономика и управление по отрасли –
Индустрия)“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Основание за становището: Заповед РД 38-15/15.01.2021 г. на Ректора на СУ
„Св. Климент Охридски“ проф. д.ф.н. Анастас Герджиков

Общи положения

Теодора Маринова е родена във Варна на 14.09.1989 г. Завършила е Първа езикова гимназия във Варна, владее немски и английски език и има основни познания по френски език. През 2012 г. е завършила с отличен успех специалността Стопанско управление в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, като междуременно е учила един семестър по програма Еразъм в Университета в Манхайм, Германия. През 2016 г. е завършила магистратура по Бизнес администрация в Кьолнския университет в Германия. Била е стипендиантка на Германската служба за академичен обмен (DAAD). Натрупала е значителен професионален опит като експерт и проектен мениджър в областта на дигитализацията и новите технологии в международни компании в България, Германия и Австрия.

През 2017 г. става докторант в Катедра „Икономика и управление по отрасли“ на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, а през 2020 г. е отчислена предсрочно с право на защита.

Актуалност на темата

В наши дни иновациите, пораждащи новите продукти и услуги, повече от всякога са ориентирани към потребителя, неговите характеристики и предпочитания. Максимата: „Човекът е мярка на всички неща“, формулирана от древните гърци и станала мото на Ренесанса, днес отново се оказва актуална. Икономическият успех

изглежда малко вероятен без този антропоцентричен подход. Глобалните социални мрежи предоставят нови възможности за приложението му, като включват големи групи от потенциални потребители още в ранните етапи от процеса на създаване на иновациите. Кога и как това е ефективно и кога не, е основният въпрос в дисертацията на Теодора Маринова. Нейната актуалност от гледна точка на съвременната наука е безспорна. Жалко е, че в България почти не са правени изследвания в тази област, което означава, че представеният труд ще запълни поне отчасти съществуващата празнина.

Познаване на проблема и владене на научни методи от кандидата

Дисертантката притежава обширни и задълбочени познания върху проблемите на съвременния иновационен процес и на ролята на потребителите като източник на идеи и обратна връзка при осъществяването му. В първите три глави от дисертационния труд са цитирани практически всички съществени публикации по темата, известни в световната научна литература. Това познание се допълва и осмисля от личния практически опит на Теодора Маринова в областта на индустриалните и потребителските иновации, като ѝ позволява свободно да тълкува и обобщава различни процеси и тенденции.

Четвъртата глава на дисертацията представя емпирично изследване, в което са приложени съвременни иконометрични подходи и техники на професионално ниво. Част от анализите предполагат написването на собствен софтуерен код и показват, че дисертантката умее да прави и това.

Научни и научно-приложни приноси

Приемам напълно заявените в дисертацията претенции за приноси. Според мен, сред тях най-същественят е изясняването на ролята и мястото на потребителите в създаването на иновациите. Пост хок изглежда очевидно, че те са най-полезни в началния етап, когато се идентифицират и формулират потребностите от новия продукт или услуга, както и във финалния етап, когато е важно как ги приема пазарът. Но това е една измамна очевидност, характерна за много от съществените резултати в науката. В подобни случаи установеният нов факт изглежда прост и логичен и ни създава усещането, че винаги сме го знаели или най-малкото сме се досещали за него, но в същност сме забравили колко неясен е бил въпросът преди конкретното научно изследване.

Тук могат да се причислят и резултатите в дисертацията, изясняващи кои типове потребители са реално полезни за успеха на иновациите. Също толкова интересни са установените нови факти относно успеха на първоначалното финансиране на иновативни проекти в краудфъндинг платформи. Това е сравнително нова и недобре изучена възможност, съществуваща благодарение на виртуалните социални мрежи. Дисертантката е формулирала осем хипотези, повечето от които намират подкрепа след проведеното от нея прецизно иконометрично изследване. Забележително е, че регресионните модели имат голяма обяснителна стойност. Изясняването на факторите за успех на такива проекти има не само теоретична, но и реална практическа стойност за потенциалните иновативни предприемачи.

Преценка на публикациите, свързани с дисертацията

Обучението на докторантката е започнало през 2017 г., което означава, че за нея не се отнасят националните минимални изисквания за степента „доктор“. От друга страна, за да бъде дисертацията „пълноценна“ според днешните критерии, тя трябва да отговаря и на тези изисквания. При необходими общо 30 точки от свързани с нея публикации, тук са постигнати 50. Една публикация е в издание на Elsevier, индексирано в Web of Science и Scopus. Съдържателно погледнато, всичките представят съществени части от постигнатите в дисертацията научни резултати.

Преценка на автореферата

Авторефератът има обем от 40 страници и адекватно и пълноценно отразява съдържанието на дисертацията.

Критични бележки

Към всяка дисертация могат да се отправят критики. Като научен ръководител на дисертантката четох предишните версии на нейния труд и към тях отправих достатъчно забележки. Тя ги отчете добросъвестно.

Заклучение

Дисертацията има общ обем 180 страници и съдържа 124 позовавания, от които 17 на български и останалите на английски език. Резултатите са оригинални и представляват дело на автора. Текстът представя достатъчно професионално неговите идеи, модели и научни постижения. Забележително е, че авторката написа дисертацията

си първоначално на английски език, като текстът ѝ на него беше също толкова добър. Формални изисквания наложиха превеждането му на български език. Според мен представената дисертация напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му, приет от Министерския съвет на Република България, както и на съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Поради това смятам, че дисертацията на Теодора Стоянова Маринова съответства на всички изисквания за получаване на степента „доктор“ и давам категорично положително становище за присъждането ѝ.

София, 22 февруари 2021 г.

Проф. д-р Георги Менгов
Стопански факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“